

Zondag 1 december: dankzegging Heilig Avondmaal

ADAM EN CHRISTUS - OVERVLOEDIGE GENADE!

Bijbellezing: Romeinen 5,12-21

Soms zijn er van die onverwachte ervaringen, waar je blij van wordt. Het bleek veel mooier te zijn dan je aanvankelijk had gedacht! Dat meisje, dat hoopte op een nipte voldoende voor haar repetitie, hopelijk toch wel een zesje... en ze blijkt opeens een negen te hebben! Of die uitnodiging voor een eenvoudige lunch, waarbij je tot de ontdekking kwam dat er een compleet lunchbuffet met alles erop en eraan voor je klaar stond. Of die reparatie van mijn stofzuiger laatst... Ik had nog garantie dus hij zou kosteloos worden gerepareerd, maar toen ik hem ophaalde mocht ik een heel nieuwe stofzuiger mee nemen. Veel mooier dan gedacht. Meer dan verwacht! Verrassend meer. Overvloedig. Nou, dat is precies het Avondmaal, wat wij vandaag hebben gevierd. En mocht u het nog niet op deze manier beleefd hebben, dan kan Paulus u alsnog vertellen wat dat extra, wat dat overvloedige, dat veel-meer-dan-je-had-kunnen-denken-of-hopen is wat wij bij het Avondmaal tot ons hebben mogen nemen. Ik zal dat straks uitwerken. Maar daarvoor gaan wij eerst naar de Bijbeltekst, die wij zojuist hebben gelezen.

Paulus begint in zijn lange, maar prachtige betoog in de Romeinenbrief opeens over Adam. Of nu ja, opeens... Paulus had het in de eerste hoofdstukken al over heel de mensheid, jood en heiden, dus alle mensen gerekend vanaf de eerste mens Adam tot de laatste mens toe.

Paulus deelt de wereld en de wereldgeschiedenis op in tweeën. Niet: rijk en arm. Ook niet: blank en bruin, of wat dan ook. Of: voor en na de Middeleeuwen. Nee: *in Adam... en in Christus*.

Alle mensen, werkelijk alle mensen, zijn samen met Adam onder de macht van de zonde gekomen. Onder de macht van de dood gekomen. Alles wat hier leeft, iedereen die leeft – hoe sterk ook, wat hij of zij ook allemaal weet te bereiken – hij of zij zal het eenmaal voor de macht van de dood moeten afleggen. Die zal van je winnen. En tot onze dood zullen alle mensen in dit leven voortdurend geplaagd worden door de zonde, opgejaagd worden door onze onrust en verkeerde verlangens, verwond raken door zonden die wij zelf doen of die anderen doen. Alle mensen zijn in Adam meegegaan op deze weg: meegenomen in het kwaad, getekend door de zonde... en daarom onder de macht van de dood gekomen.

Maar in en door Christus is er een nieuwe periode aangebroken. In en door Christus mag de mensheid juist bevrijd zijn. Nieuw. Niet meer onder de macht van de dood, maar levend voor Gods aangezicht. Gerechvaardigd, zo zegt Paulus met een voor hem kenmerkend woord: door Jezus is de mens recht gemaakt, in de rechte verhouding tot God gebracht.

In Adam... of in Christus. Behorend bij Adam, of behorend bij Christus. Zo deelt Paulus de wereld en de wereldgeschiedenis op. Als jood had hij al verlangd naar het moment dat God de mensen uit de macht van de dood zou redden. Maar nu was het moment dus gekomen. Totaal onverwacht voor Paulus. Wie had dat gedacht? In die mens Jezus, die Gods Zoon bleek te zijn. Nu is die nieuwe tijd aangebroken. En daarom: of je leeft nog het oude leven, in de oude wereld, zoals alle eeuwen door is gebeurd: gebonden door de zonde, onder de macht van de dood. Of je leeft het nieuwe leven. In Christus. Bevrijd. Opnieuw geboren om voor eeuwig te leven.

Ik ga straks die vergelijking die Paulus tussen Adam en Christus maakt nog wat beter met u bekijken, maar laten wij eerst even stil blijven staan bij Adam.

Ik vind het zo lastig... De zonde van Adam, die heeft gezorgd voor de dood... en zo is de dood over alle mensen gekomen (vers 12)... Het is ons dus overkomen... Dat krijg ik maar niet klein met mijn gedachten: door die ene mens, lang geleden,

bijzonder lang geleden, moeten nu al die mensen... al die miljoenen, miljarden mensen onder de zonde gebukt gaan en zich aan de macht van de dood overgeven? Ik weet nog wel dat een moeder van een klasgenootje van mij op de basisschool het zo begrijpelijk had proberen te maken, zij zei: 'Het is niet oneerlijk, want als jij voor die verleiding was komen te staan om van die vrucht te eten, zoals Adam en Eva toen, dan had je het ook gedaan'. Maar..., ook al ben ik geen haar beter dan Adam waarschijnlijk..., het is toch niet eerlijk dat ik er duizenden jaren later voor wordt gestraft? En hoe zit het met dat wij allemaal die zelfde weg in zijn geslagen en de zonde, het kwaad, in ons leven de ruimte hebben gegeven? Waarom?

Een woord als 'erfzonde' vind ik persoonlijk daar niet zo behulpzaam bij. Zonde die wordt 'overgeërfd'. De Bijbel vertelt ons inderdaad dat de zonde de generaties door is gegaan, maar dat de zonde zoals ons DNA aan de volgende generaties wordt doorgegeven? Zoiets roept allemaal vragen op. Zijn wij dan nog wel echt schuldig, als wij nu eenmaal zo geboren zijn, geboren zondaren zijn? Het woord 'erfzonde' kom je overigens ook nergens in de Bijbel tegen. De Bijbel laat op meerdere plaatsen ook zien dat wij zelf verantwoordelijk zijn voor onze zonden, niet onze ouders of verre voorouders. Aan de andere kant: je ziet het natuurlijk wel om je heen gebeuren. Alle mensen doen zonden, alle eeuwen door. Wij zijn allemaal in Adams spoor verder gegaan, of wij nu heiden zijn, of juist dicht bij God leven... Hoe valt dit te verklaren? Een veelgehoorde verklaring van mensen die niets met het woord 'zonde' kunnen, is: de mens is niet zondig, de omstandigheden zorgen er vaak voor dat wij verkeerde dingen doen. Het is de omgeving. Het is de situatie. Maar ja, wie bepaalt die omstandigheden? Wie vormt onze omgeving? Dat zijn wij mensen met elkaar..., dus wij mensen blijven gewoon verantwoordelijk.

Paulus lost hier het raadsel van de zonde niet op. Hij is niet bezig met het zoeken of aanwijzen van een oorzaak. Nee, zoals ik al zei: Paulus bekijkt de wereld vanuit Christus en Zijn overwinning Paulus bekijkt de wereld vanuit zijn overweldigende ervaring toen op de weg naar Damascus waar hij tot de ontdekking kwam dat de Messias, dat de Redder van de wereld, gekomen was. In Hem is er nieuw leven. Zoals heel de mensheid Adam is gevolgd, op het spoor van Adam is verder gegaan..., zo mag nu heel de mensheid door het geloof delen in de weg die Christus voor ons is gegaan.

Paulus ziet Adam en Christus als – zeg maar - stamvaders. In de tijd van de Bijbel dacht men niet in individuen, maar in grote gehelen: men dacht in volken, in families, in stamverbanden. Degene die aan het hoofd van een volk of een familie staat, had grote invloed. Zijn leven had betekenis voor het geheel, ook voor de volgende generaties. De keuzen die hij maakt, waren van invloed op heel de stam. De successen die hij boekte, daar deelde heel het volk in. En de schande die hij in het leven opliep, daar leed heel de familie onder. Men dacht in collectieven, in grotere gehelen. (Dat doet men trouwens nog in het Midden Oosten.) Je ziet zoiets dergelijks ook tegen in de Tien Geboden: 'want Ik, de HEERE, ben een na-ijverig God, Die de misdaad van de vaders vergeldt aan de kinderen, *aan het derde en vier geslacht van hen die Mij haten*, maar Die barmhartigheid doet *aan duizenden van hen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden*'. Nu vanuit dit denken in grote gehelen – familie, stam, volk - moet je Paulus' woorden over Adam en Christus lezen. Ga niet te veel over de schuldvraag nadenken en over de vraag in hoeverre u de wrange vruchten plukt van dat moment dat Adam en Eva de vrucht plukten. De zonde blijft een mysterie en hoe dat alle eeuwen door de mensen in zijn greep heeft gekregen. Daar valt nog heel veel over te zeggen. Maar het gaat in Romeinen 5 hierom: de eerste mens die aan het hoofd staat van alle mensen na hem. En Christus en Zijn betekenis voor alle mensen die bij Hem willen horen.

Nu, die vergelijking werkt Paulus vervolgens uit. Paulus ziet allereerst dus een overeenkomst tussen de eerste Adam en de tweede Adam (Christus) namelijk dat hun invloed veel en

veel verder reikte dan alleen hun eigen leven. Hun leven had voor heel de wereld betekenis. Maar verder is Adam vooral een *tegenbeeld* van Christus. Adam was ongehoorzaam, Christus gehoorzaam. Door Adam is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood. Christus heeft met Zijn leven in gerechtigheid juist nieuw leven gebracht. De zonde van Adam is uitgewaaierd en tot allemaal zonden van allemaal mensen geworden. Bij Christus is het precies omgekeerd: al die zonden van al die mensen zijn juist samengekomen in dat ene sterven van Christus, waar Hij dat alles voor ons heeft gedragen. Paulus is zo allemaal lijnen aan het trekken met opmerkelijke overeenkomsten en tegenovergestelde punten..., maar dan opeens legt hij zijn pen neer... En dan komen wij eindelijk uit bij waar ik deze preek mee begon: er is één kardinaal verschil tussen Jezus Christus en Adam. Je kunt ze dus niet tegenover elkaar wegstrepen: Adam ongehoorzaam, Jezus gehoorzaam. Adam deed zonde, Christus bracht voor ons vergeving. Adam bracht de dood, Christus het leven. Nee, *wat Christus heeft gedaan is veel en veel groter. Zijn genade is veel en veel groter, veel overvloediger dan alles wat Adam heeft veroorzaakt.*

Ik vertelde aan het begin van deze preek dat het Avondmaal een veel mooiere en grootsere betekenis heeft dan u misschien had gedacht of ervaren. Nu, dat wil ik nu uitleggen. Wij hebben heel lang stilgestaan bij Adam en bij alle ellende die er na hem is gekomen: die zonde en die dood over heel de wereld. Maar vandaag heeft u gevierd dat u deel hebt aan iets wat nog veel groter is. Gods genade is nog veel en veel groter dan die geweldige macht van de zonde en van de dood die heel de wereld in de greep hebben gekregen en zoveel verwoesting en pijn en verdriet hebben aangericht. Gods genade die je vandaag hebt mogen ontvangen in het vieren van het Avondmaal is veel en veel groter. In dat ene stukje brood en dat slokje wijn zit een nog veel grotere kracht dan die zonde en die dood die samen heel de wereld in hun macht hebben gekregen. Twee keer benadrukt Paulus dit in zijn vergelijking tussen Adam en Christus. In vers 15: 'Maar het is met de genadegave *niet* zoals met de overtreding. Want als door de overtreding van de ene velen gestorven zijn, *veel meer is de genade van God en de gave door de genade die er is door de ene mens Jezus Christus, overvloedig geweest over velen.*' En in vers 17: 'Want als door de overtreding van de ene de dood geregeerd heeft door de ene, *veel meer* zullen zij die de overvloed van de genade en van de gave van de gerechtigheid ontvangen, in het leven regeren door de Ene, namelijk Jezus Christus.

*Je hebt vandaag een genade ontvangen, een liefde van God..., die werkelijk alles overtreft.* Waar de wereld te klein voor is. Waar de kracht van de zonde en de macht van de dood bij verbleken.

Gods genade, om het even op een andere manier te zeggen, is dus niet zoals een wissel op een oud schoolbord. Er staan heel veel krassen op het bord, krassen op je ziel, en God wist dit met de wissel van Zijn vergeving weer uit. Zo. Een schone lei. Je mag weer nieuw beginnen. En kom bij wijze van spreken over een paar maanden weer terug om Avondmaal te vieren om je lei met zonden weer schoon te laten vegen. Nee, Jezus' lijden en sterven heeft er niet alleen voor gezorgd dat de straf is uitgewist, dat wat kapot is gegaan weer wordt geheeld. Op Golgotha is de wereld niet gerestaureerd, weer in oude orde hersteld..., er is een nieuwe schepping gebracht. De genade van God is nog veel meer. Jezus geeft geen herstel, maar een nieuw leven. Zoals mijn stofzuiger die ik ter reparatie bracht. Ik vroeg om herstel... en ik kreeg een nieuwe. Zo is het gegaan op Golgotha: de wereld was onherstelbaar kapot gegaan... en dat kon twee dingen betekenen: of God zou de wereld afschrijven, want de wereld was al afgeschreven..., of God zou een nieuwe wereld tot stand brengen. En dat heeft Hij gedaan in Christus. Overvloedige genade. Méér dan herstel van onze zonden. Meer dan reparatie van ons leven. Nieuw leven. Overvloedige genade, wat naar alle kanten overstroomt.

Zullen wij dat eens concreet proberen te maken, hoe die overvloedige genade van God straks in uw dagelijks leven naar alle kanten kan overstroomen? Ik doe een poging:

De kans is heel groot dat u morgen of overmorgen tot de ontdekking zal komen dat er weer gedachten in uw hoofd zijn, die niet zuiver zijn, of dat je woorden hebt gezegd die je eigenlijk niet had moeten zeggen, of dat je daden niet in overeenstemming waren met Gods goede wil. Nu, als je dan opnieuw om vergeving vraagt, denk dan aan die overvloedige genade van God. God zal je gebed om vergeving namelijk niet beantwoorden met 'zand erover, ik zal je er niet op afrekenen'. Nee, God zet er Zijn liefde tegenover. Hij wist je bord niet schoon, nee, Hij neemt je in Zijn armen. Overvloedige genade. Zoals die moeder die haar schuldbevuste dochtertje niet alleen vertelt dat zij haar niet zal straffen, maar die haar dochtertje juist een kus geeft. Dat is de overvloedige genade van God Die veel verder gaat dan het kwaad dat wij doen. Want Adam en Christus kan je niet tegenover elkaar wegstrepen. Christus is nog veel verder gegaan dan Adam. Christus heeft overvloedige genade gebracht die alles wat er in en na Adam is misgegaan volkomen overstijgt. Paulus zegt in vers 20: waar de zonde is toegenomen, daar is de genade meer dan overvloedig geweest. Nu, misschien zie je jezelf steeds weer tot dezelfde dingen geneigd zijn, misschien kom je er steeds wel vaster in te zitten in die patronen... Nu, twijfel niet, maak er natuurlijk wel werk van, maar blijf ook echt op God vertrouwen: Gods genade is nog altijd groter. Geen zonde is groter dan de genade van God. De genade torent er altijd bovenuit.

Maar ook als je worstelt met het leven, met je situatie, als je je voelt aangevochten..., zeg ook dan tegen jezelf: 'de genade van God is veel sterker en zal mij de kracht geven om vol te houden.' Gods genade geeft de kracht om de zonde te weerstaan, om gebroken relaties te herstellen, om vaste ingesleten patronen te doorbreken. Gods genade wil niet alleen de lege gaten van ons leven vullen, maar ons hele leven overstroomt.

Gods genade, die je vandaag hebt mogen proeven in het Avondmaal is sterker dan alle zonden en alle ellende die er in en na Adam zijn gekomen. God genade is sterker dan de dood. In Christus krijg je daarom niet je oude leven terug en mag je overnieuw beginnen, zoals bij mens-erger-je-niet..., in Christus mag je een *nieuw* leven ontvangen. Een leven geleid door de Geest en door de Vader vastgehouden zelfs door de dood heen. Paulus zegt zelfs in Romeinen 5: je mag regeren! Straks mag je delen in Gods Koninkrijk en samen met Hem regeren. Maar ook nu al mag je leven door de Geest, de duivel weerstaan, zelfs de dood in de ogen kunnen kijken, want de overwinning is behaald en daar mag jij door Christus in delen. Heb je iets ontdekt van wat voor een geweldig groot geschenk je vandaag hebt mogen ontvangen? Misschien zocht je vandaag in het Avondmaal een stukje kracht en rust... en kijk: je hebt het eeuwige leven ontvangen. Misschien zocht je vergeving voor je zonden van de afgelopen week en kijk: je mag je in de armen van de liefdevolle hemelse Vader laten sluiten. Misschien zocht je troost en kijk eens in wat voor vreugde God je wilt laten delen.

Op zo'n moment dat je verrast wordt door iets wat veel groter is dan je had gedacht kom je je woorden te kort. Een negen in plaats van een zes! Een nieuwe stofzuiger in plaats van een gewone reparatie! Wat doe je dan? Je bedankt de persoon. Je verlaat stralend de winkel. Je vertelt het verhaal aan andere mensen. Ik zou zeggen: laten wij dat gaan doen: onze dank straks uitzingen. Deze week proberen te blijven stralen. En het verhaal delen. Want vandaag heb je in Gods overvloedige genade mogen delen... niet te begrijpen zo groot.. De wereld in al haar zonde en de macht van de dood is daar zelfs klein bij... Blijf dat elke dag tegen jezelf zeggen in elke situatie: Gods genade is veel groter en overvloediger.